

Jak przebiegała gospodarcza integracja europejska?

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Linia chronologiczna
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: *Polska w strefie euro. Ludzie nie wierzą danym, a swoim lękom*, 15.04.2019 r., dostępny w internecie: money.pl [dostęp 14.08.2019 r.].
- Źródło: Beata Master, *Teorie i koncepcje zjednoczeniowe Unii Europejskiej w założeniach programowych oraz w praktyce polskiej polityki integracyjnej*, Katowice 2014, s. 56.

Jak przebiegała gospodarcza integracja europejska?

Źródło: 8926, domena publiczna.

Powojenna integracja zachodnioeuropejska nie była pierwszą próbą zjednoczenia kontynentu. Podejmowano je już w starożytności. Nigdy jednak nie przyniosły one tak długotrwałych efektów, jak w przypadku integracji państw w ramach dzisiejszej Unii Europejskiej.

Nigdy też wcześniej w historii kontynentu europejskiego między państwami współpracującymi obecnie w ramach Unii Europejskiej nie panował tak długotrwały pokój.

Jak sądzisz, co mogło zadecydować o sukcesie powojennej integracji europejskiej?

W X wieku młody cesarz Otton III próbował stworzyć imperium oparte na współpracy czterech równoprawnych królestw.

Czy potrafisz podać inne przykłady prób integracji Starego Kontynentu?

Źródło: domena publiczna.

Twoje cele

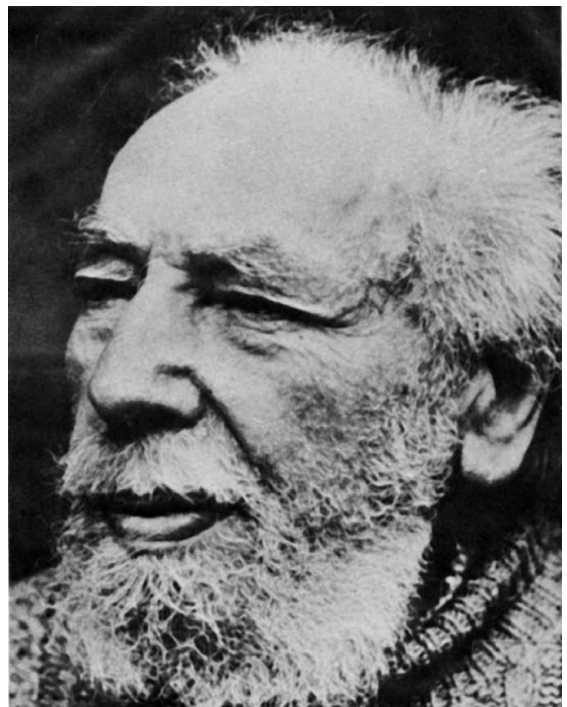
- Zdefiniujesz pojęcie integracji gospodarczej.
- Wyjaśnisz funkcjonalistyczną koncepcję integracji europejskiej.
- Scharakteryzujesz etapy integracji gospodarczej według Béli Balassy.
- Przeanalizujesz historię gospodarczej integracji europejskiej.

Przeczytaj

Funkcjonalizm

Wśród klasycznych koncepcji [integracji europejskiej](#) szczególne miejsce zajmowała tzw. [teoria funkcjonalistyczna](#), której twórcą był brytyjski naukowiec [David Mitrany](#). Zgodnie z jej założeniami sposobem na przeciwdziałanie konfliktom między narodami i międzynarodowe współdziałanie miało być stworzenie instytucji pełniących funkcje zarezerwowane dotychczas dla państw narodowych, a których działanie koncentrowałoby się na celach, jakie współpracujące w ich ramach państwa i narody chcą wspólnie osiągać.

Mitrany proponował więc, by zamiast na polityce i władzy, skupić integrację wokół rzeczywistych (przede wszystkim gospodarczych i społecznych) potrzeb uczestników tego procesu. Państwa, zdaniem brytyjskiego uczonego, głównie rywalizowały bowiem o władzę na arenie międzynarodowej, zamiast dążyć do zapewnienia pokoju i materialnego dobrobytu. Tymczasem społeczeństwa mieszkające w tych państwach potrzebowały przede wszystkim tych właśnie wartości – pokoju i dobrobytu. Stworzenie nowych, międzynarodowych instytucji, których głównym celem byłoby zaspokojenie tych potrzeb, wydawało się zatem naturalnym rozwiązaniem.

David Mitrany (1888–1975)

Źródło: D. Mitrany, *The Functional Theory of Politics*, 1975.

Ważnym elementem funkcjonalizmu było również założenie [efektu spill-over](#), czyli rozlewania. Zgodnie z tą koncepcją każdy sukces integracji w wybranym obszarze pociągnie za sobą rozszerzanie się integracji na kolejne obszary, obejmując kolejne sektory gospodarki, a w konsekwencji doprowadzi również do pogłębienia współpracy na niwie politycznej i bezpieczeństwa.

Integracja gospodarcza

Integracja gospodarcza to proces polegający na zacieśnianiu współpracy ekonomicznej między państwami przez stopniową eliminację barier ograniczających tę współpracę, prowadzący do scalenia gospodarek narodowych tych państw i powstania jednego organizmu gospodarczego. Co ważne, powstałe w ten sposób ugrupowanie integracyjne

nie jest prostą sumą gospodarek narodowych, a nową jakością, niezależnym bytem o odmiennych własnościach.

Etapy integracji gospodarczej według Béli Balassy:

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Autorem pierwszej i najszerzej rozpowszechnionej koncepcji etapów integracji gospodarczej był węgierski ekonomista [Béla Balassa](#). Wyróżnił on następujące po sobie modele integracji: strefę wolnego handlu, unię celną, wspólny rynek, unię gospodarczą i walutową. Każdy z tych etapów charakteryzowały różne, coraz bardziej zaawansowane działania integracyjne.

Historia gospodarczej integracji europejskiej nie realizuje oczywiście wiernie założeń tej teorii krok po kroku. Warto jednak przyswoić sobie jej założenia, gdyż ułatwi to zrozumienie procesu jednoczenia gospodarek państw europejskich i tworzenia największego na świecie bloku handlowego, olbrzymiego wspólnego rynku łączącego 28 państw i ponad 500 milionów ludzi.

Słownik

funkcjonalizm

jedna z koncepcji integracji Unii Europejskiej

efekt spill-over

(z ang. spill over – rozlewać się); efekt rozlewania się; oznacza dyfuzję czy też rozprzestrzenianie się działań podjętych w pewnej sferze lub na pewnym obszarze na kolejne obszary

David Mitrany

czołowy przedstawiciel funkcjonalizmu; twórca funkcjonalistycznej teorii integracji politycznej

integracja europejska

proces stopniowego integrowania się państw Europy pod względem gospodarczym, prawnym i politycznym

Béla Balassa

węgierski ekonomista; twórca klasyfikacji instytucjonalnych form integracji gospodarczej państw; wskazał pięć etapów integracji: strefę wolnego handlu, unię celną, wspólny rynek, unię gospodarczą oraz integrację całkowitą

Linia chronologiczna

Polecenie 1

Zapoznaj się z informacjami dotyczącymi procesu europejskiej integracji gospodarczej.

Przeanalizuj, jaki wpływ miały poszczególne etapy na rozwój gospodarczy poszczególnych państw, w tym Polski. Umieść na osi czasu wydarzenia, które dotyczyły naszego kraju.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij pojęcie „efekt spill-over”.

Ćwiczenie 2

Dopasuj korzyści z integracji gospodarczej do odpowiednich etapów, na których są one osiągane.

Wspólny rynek

Mieszkaniec Włoch, kupując towary francuskie (np. w sprzedaży wysyłkowej), nie musi uiszczać dodatkowych opłat z tytułu cła.

Unia gospodarcza i walutowa

Brak właściwej odpowiedzi.

Strefa wolnego handlu

Obywatel polski może podjąć pracę na terenie Niemiec bez konieczności uzyskiwania dodatkowych zezwoleń wymaganych od obcokrajowców.

Unia celna

Belgijski przedsiębiorca współpracujący z kontrahentem z Luksemburga nie musi obawiać się, że wysokość kontraktu zmieni się ze względu na różnice kursowe wymiany walut.

Ćwiczenie 3

Uporządkuj wydarzenia związane z europejską integracją gospodarczą w kolejności chronologicznej.

Wprowadzenie monet i banknotów euro do obiegu.

Podpisanie Jednolitego Aktu Europejskiego.

Utworzenie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.

Europejskie waluty w „wężu w tunelu”.

Ćwiczenie 4

Dopasuj zdjęcie postaci związanej z procesem europejskiej integracji gospodarczej do jego zasług w rozwoju tego procesu oraz odpowiedniej daty.

Ćwiczenie 5

Uzupełnij tekst.

Europejski Bank Centralny pełni funkcję banku centralnego dla państw członkowskich Unii Europejskiej, które wprowadziły euro. Jego głównym zadaniem jest utrzymywanie cen w strefie euro i chronienie w ten sposób siły wspólnej waluty. Jego siedziba mieści się we nad Menem.

polityki gospodarczej

dominacyjnej

19

nabywczej

Frankfurcie

wysokich

stabilności

26

Przeczytaj tekst źródłowy i wykonaj polecenia.

((Beata Master

Teorie i koncepcje zjednoczeniowe Unii Europejskiej w założeniach programowych oraz w praktyce polskiej polityki integracyjnej

David Mitrany proponował ideę budowania „pokojuowego systemu współpracy” (...), którego celem było wykluczenie wojny ze stosunków międzynarodowych. Drogą do osiągnięcia [tego] celu był warunek zrzeczenia się „pogańskiego kultu politycznych granic” pomiędzy państwami. W miejsce państw i ich struktur proponował utworzenie międzynarodowych (...) agencji, na rzecz których państwa miały stopniowo rezygnować ze swojej w suwerennej władzy. Taki system zdaniem D. Mitrany’ego stanowiłby gwarancję pokoju i dobrobytu wszystkich ludzi. Agencje miały być apolityczne, profesjonalne i wyspecjalizowane. Te placówki tworzyłyby gęstą sieć współpracujących ze sobą elementów, co w założeniach tej teorii wykluczyłoby konflikt (...) i przyniosło dobrobyt.

Źródło: Beata Master, *Teorie i koncepcje zjednoczeniowe Unii Europejskiej w założeniach programowych oraz w praktyce polskiej polityki integracyjnej*, Katowice 2014, s. 56.

Podaj nazwę koncepcji integracji europejskiej opisanej w tekście źródłowym. Zaznacz odpowiedź, która jest najbliższa twojej. Przekonaj się, czy jest poprawna.

Porównaj swoją odpowiedź

Wyjaśnij, co, zdaniem D. Mitrany'ego, jest sposobem na przeciwdziałanie konfliktom międzynarodowym.

Przeczytaj tekst źródłowy i wykonaj zadanie.

“ Polska w strefie euro. Ludzie nie wierzą danym, a swoim lękom

Czy wraz z euro wzrosną ceny? (...)

– W odróżnieniu od powszechnie powtarzanych nieprawd, wprowadzenie euro nie powoduje nagłego podnoszenia się cen – uspokaja ekonomista prof. [Witold] Orłowski, rektor Akademii Finansów i Biznesu Vistula. – Kraje, które się przygotowały, w ogóle nie doświadczyły wzrostu cen. Z ekonomicznego punktu widzenia stwierdzenie, że wprowadzenie euro oznaczać będzie podniesienie cen do poziomu niemieckiego, jest absurdem – argumentuje. Na potwierdzenie wskazuje przykłady państw, które niedawno zdecydowały się na wspólną walutę. Łączny wzrost cen w ciągu 3 miesięcy po wprowadzeniu euro na Słowacji wyniósł 0,1 proc., w Estonii 1,5 proc., na Łotwie 1 proc, a na Litwie ceny wręcz spadły o 0,5 proc.

Podobnego zdania jest prof. Marian Noga, ekonomista, były członek Rady Polityki Pieniężnej. – Wszystkie badania wskazują, że wzrost cen jest zupełnie niezależny od wprowadzenia wspólnej waluty. Mimo to, w społeczeństwie jest takie przeświadczenie. My to nazywamy „efektem cappuccino” we Włoszech albo efektem „chleba i piwa” w Hamburgu. Cappuccino po wprowadzeniu euro zdrożało o 70 proc., więc ludzie automatycznie uznali, że drożeje wszystko. A pozostałe produkty drożały zaledwie o około 1 proc., czyli naturalnie – tłumaczy ekspert.

– Oczywiście istnieje pokusa sztucznego zawyżenia ceny jednego produktu poprzez jej zaokrąglenie, ale w wielu krajach poradzono sobie z tym problemem, np. poprzez czasowe wprowadzenie podwójnych cen, rozdawanie kalkulatorów automatycznie przeliczających cenę oraz wprowadzając obywatelski i urzędowy monitoring cen – wylicza prof. Orłowski.

Również sceptyczny wobec wprowadzenia euro w Polsce prof. Ryszard Bugaj z Polskiej Akademii Nauk wskazuje, że „w dużym stopniu demagogią jest akcentowanie wystąpienia wysokich cen w związku z przystąpieniem do strefy euro”. – Badania statystyczne to podważają. To problem marginalny – podkreśla.

Źródło: *Polska w strefie euro. Ludzie nie wierzą danym, a swoim lękom*, 15.04.2019 r., dostępny w internecie: money.pl [dostęp 14.08.2019 r.].

Zdecyduj, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
„Efekt cappuccino” świadczy o tym, że przystąpienie państwa do strefy euro skutkuje nagłym wzrostem cen towarów konsumpcyjnych.	☐	☐
Wszyscy ekonomiści, których opinie przytoczono w tekście, są zgodni, że wprowadzenie euro w Polsce nie spowoduje drastycznego wzrostu cen.	☐	☐
Zdaniem prof. W. Orłowskiego kwestia sztucznego zawyżania cen po wprowadzeniu euro poprzez ich zaokrąglenie jest problemem, którego nie da się w Polsce rozwiązać.	☐	☐

Ćwiczenie 8

Przeanalizuj materiały źródłowe i wykonaj zadanie.

Oprac. na podst.: *Migracje zarobkowe polaków IX listopad 2018 r.*, workservice.com [online, dostęp: 21.09.2019].

Oprac. na podst.: *Migracje zarobkowe polaków IX listopad 2018 r.*, workservice.com [online, dostęp: 21.09.2019].

Oprac. na podst.: *Migracje zarobkowe polaków IX listopad 2018 r.*, workservice.com [online, dostęp: 21.09.2019].

Oprac. na podst.: *Migracje zarobkowe polaków IX listopad 2018 r.*, workservice.com [online, dostęp: 21.09.2019].

Rozstrzygnij, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe, a następnie uzasadnij swój wybór, przywołując odpowiednie dane statystyczne.

1. Emigrację zarobkową najczęściej rozważają osoby młode.

prawda

Uzasadnienie:

2. Większość osób rozważających emigrację zarobkową to osoby z wyższym wykształceniem.

prawda

Uzasadnienie:

3. O emigracji zarobkowej najczęściej myślą osoby bezrobotne.

prawda

Uzasadnienie:

4. Najbardziej skłonni do wyjazdu są Polacy mieszkający na wsiach i w małych miastach.

prawda

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabiega

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Europejska integracja gospodarcza.

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

VII. Współczesne stosunki międzynarodowe. Uczeń:

8) wymienia obowiązujące akty prawa pierwotnego Unii Europejskiej; lokalizuje jej państwa członkowskie; przedstawia podstawowe obszary i zasady działania Unii Europejskiej;

Treści nauczania - wymagania szczegółowe

II. Świat i Polska w latach 1945-1956. Uczeń:

8) stosuje swoją wiedzę o związkach państw i pokrewieństwie narodów do charakterystyki początków integracji europejskiej na polu gospodarczym i politycznym (do 1957 roku) ze wskazaniem jej głównych powodów ideowych (chrześcijański światopogląd „Ojców Założycieli”), kulturowych (bliskość narodów europejskich) oraz politycznych (obawa przed ekspansją sowiecką, przygotowanie się na odbiór amerykańskiej pomocy w ramach tzw. planu Marshalla, rozwiązanie „problemu niemieckiego” przez integrację gospodarki RFN z innymi gospodarkami zachodnimi);

III. Świat i Polska w latach 1956-1970. Uczeń:

1) przedstawia okoliczności i zasady traktatów rzymskich z 1957 roku oraz charakteryzuje funkcjonowanie Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej;

VI. Świat i Polska w latach 1991-2001. Uczeń:

2) charakteryzuje kolejne etapy integracji europejskiej po 1992 roku (traktat z Maastricht, powstanie Unii Europejskiej, wprowadzenie waluty euro);

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

XIV. Integracja europejska. Uczeń:

3) przedstawia integrację w ramach Unii Europejskiej (w aspekcie gospodarczym – od wspólnego rynku do unii gospodarczo-walutowej) i najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego: Traktatu o Unii Europejskiej (traktatu z Maastricht), traktatu amsterdamskiego i traktatu nicejskiego;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie przedsiębiorczości.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje pojęcie integracji gospodarczej;
- wyjaśnia funkcjonalistyczną koncepcję integracji europejskiej;
- charakteryzuje etapy integracji gospodarczej według Béli Balassy;
- analizuje historię gospodarczej integracji europejskiej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych i linii chronologicznej.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- smartfony uczniów z dostępem do internetu;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Nauczyciel inicjuje dyskusję na temat przyczyn trwałości integracji europejskiej w ramach Unii Europejskiej w porównaniu do wcześniejszych prób jednoczenia kontynentu pod jedną władzą. Może w tym celu wykorzystać zamieszczoną we wprowadzeniu ilustrację.

2. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna

1. Praca z multimedium – linia chronologiczna. Nauczyciel przydziela każdemu uczniowi losowy element z osi czasu (np. zgodnie z numerami z dziennika; trudniejsze elementy można przydzielić parze uczniów).
2. Zapoznanie się z elementami osi czasu na smartfonach; wyjaśnienie uczniowskich wątpliwości.
3. Po upływie czasu wyznaczonego na przygotowanie się nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej kolejne pozycje osi czasu, a poszczególni uczniowie przedstawiają własnymi słowami zaprezentowane wydarzenia/postaci/dokumenty. Wypowiedzi uczniów układają się w spójną historię o europejskiej integracji gospodarczej.
4. Analiza schematu przedstawiającego etapy integracji gospodarczej według Béli Balassy, a następnie w parach rozwiązanie ćwiczenia 2. Wspólne omówienie odpowiedzi. Dodatkowo nauczyciel może poprosić uczniów, aby przywołali odpowiedni wpis z osi czasu, będący realizacją założeń danego etapu integracji gospodarczej w praktyce integracji europejskiej.
5. Uczniowie samodzielnie rozwiązują ćwiczenia 7 i 8, a następnie porównują rozwiązania w parach. Po upływie czasu wyznaczonego na realizację zadania pary, w których wystąpiły rozbieżności w rozwiązaniach, przedstawiają swoje propozycje na forum klasy. Wszyscy uczniowie dyskutują na temat poprawności rozwiązań.

Faza podsumowująca

1. W celu podsumowania treści analizowanych podczas zajęć uczniowie rozwiązują ćwiczenia interaktywne wskazane przez nauczyciela.
2. Uczniowie są pytani o to, które wydarzenia w historii ekonomicznej integracji europejskiej wydały im się najważniejsze i dlaczego.

Praca domowa:

Napisz rozprawkę pt. „Europejska integracja gospodarcza – sukces czy porażka?”. Pamiętaj o wielostronnym ujęciu zagadnienia.

Materiały pomocnicze:

A. Budnikowski, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, Warszawa 2006.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Linia chronologiczna może być wykorzystana do lekcji powtórkowej. Przed zajęciami uczniowie zapoznają się z jej treścią i układają pytania do quizu sprawdzającego.